

Posudek oponenta diplomové práce

Bc. Petr Ťažký, *Poválečná prezentace interiérů na vybraných památkách ve východních Čechách*,
Praha, 2023, vedoucí práce: PhDr. Martina Indrová, Ph.D.

Oponent: Mgr. Jakub Jareš, Ph.D.

Hodnotící kritéria

	splňuje	splňuje z větší části	splňuje z menší části	nesplňuje
Problematika a cíl práce jsou zformulovány a odpovídají zadání a názvu práce.	x			
Metody využití autorem jsou adekvátní vzhledem k cíli práce a tématu.		x		
Autor se opírá o relevantní prameny a literaturu .	x			
Struktura práce je vyvážená a logická.		x		
Zpracování vykazuje rysy originality a vlastního přínosu .		x		
Práce je prosta gramatických a stylistických chyb .		x		
Práce je psána kultivovaným odborným jazykem za použití správné terminologie .	x			
Autor správně cituje .	x			
Autor nic podstatného neopomenul (obsah, úvod, závěr, seznam pramenů použité literatury, anotace v češtině a cizím jazyce, rozsah odpovídá zadání).	x			

Celkové hodnocení (slovně)

Autor si zvolil jako téma své práce vývoj interiérových instalací na čtyřech vybraných východočeských zámcích (Náchod, Ratibořice, Opočno a Slatiňany), které jsou od doby poválečných konfiskací ve vlastnictví státu. V práci sleduje vývoj instalací ve zpřístupněných částech zámků od roku 1945 do současnosti. Jeho výzkum je založen na studiu archivních materiálů v Národním archivu (fond Státní památková správa) a v Národním památkovém ústavu, ale také na vlastní zkušenosti, protože sám v NPÚ působí a je spoluautorem jedné z popisovaných instalací.

Jak autor předesílá v úvodu, záměrem práce je jednak popsat proměny instalací na jednotlivých objektech, jednak „*poukázat na často velmi odlišné postoje v tvorbě poválečných interiérových instalací*“. První cíl práce splňuje; v druhém případě však zůstává mnoho dlužna, protože ke skutečně vyargumentovanému srovnání mezi jednotlivými sledovanými případy nedochází.

Práce je přínosem především díky tomu, že autor prostudoval příslušný archivní materiál a zrekonstruoval postupnou proměnu (či stabilitu) interiérových instalací. Můžeme tak sledovat až na úrovni jednotlivých místností, jak se proměňovaly většinou od prvních instalací na počátku 50. let, přes případné úpravy v 60. letech k normalizačním zásahům a jak se posléze většinou ve dvou fázích proměnily po roce 1989 – bezprostředně po revoluci a poté mnohdy na začátku třetí dekády 21. století. Jedinou slabinou jednotlivých kapitol věnovaných každému objektu je pouze to, že zůstávají až příliš popisné a jsou založené toliko na písemných pramenech. Práci by bezesporu slušelo, kdyby se autor pokusil vyhledat pamětníky a doplnil text o jejich perspektivu. Vedlo by to ke zživotnění textu a pravděpodobně i ke korekci některých závěrů. Z diplomové práce by se však tímto krokem pomalu začala stávat disertace a na autora by to pravděpodobně kladlo mnohem větší časové nároky, které u DP nelze automaticky očekávat. I v současné podobě tak práce dobře poslouží jako základní přehled o vývoji objektů, který může mít praktické využití pro ty, kdo budou provádět reinstalace v budoucnosti. S nadsázkou se dá DP označit jako kronika mobiliáře sledovaných památek. Připojena je archivní a soudobá fotografická dokumentace.

Zatímco v rovině dokumentace je práce úspěšná, v pokusech o komparaci a interpretaci nastřádané faktografie se objevují mezery. Popis vývoje instalací na jednotlivých zámcích není zakončen dostatečným shrnutím a zhodnocením, v němž by se čtenáři dozvěděli, co byly jeho základní charakteristiky. Interpretace materiálu bohužel nepřichází ani v závěru práce. Ten je velmi stručný (2 strany) a spíše než o vyvození závěrů z provedeného výzkumu se jedná o přehled poněkud apriorních tezí.

1) Autor v závěru tvrdí, že „*Na základě zmapovaného poválečného vývoje instalací zámků Náchod, Ratibořice, Opočno a Slatiňany je zřejmé, že se k objektům přistupovalo různě.*“ (s. 81) Mé pochopení textu DP však vede spíše k opačnému, anebo přinejmenším jinak formulovanému závěru. Z jednotlivých popisů vývoje instalací se mi zdá, že celkové paradigma zámeckých instalací bylo v rámci všech čtyř sledovaných objektů totožné (s výjimkou slatiňanského muzea) a že se odlišovaly jen v dílčích aspektech (zda byl mobiliář svozový, anebo původní; zda měla instalace připomínat majitele, či literární příběh apod.). To vše se sice může jevit z pohledu české instalační praxe jako zásadní rozdíl, ovšem z jiného pohledu, který není památkovou praxí

zatížený, se spíše zdá, že se pohybujeme na stále stejném myšlenkovém půdorysu. Cílem instalací je navodit iluzi, že na zámku vidí jakýsi původní autentický stav objektu.

To, že se diplomová práce pohybuje v tomto paradigmatu, aniž by ho reflektovala, dokládá i další teze ze závěru. Autor zde komentuje posun Slatiňan od hipologického muzea k tradiční instalaci a tvrdí, že „i zde došlo k obnově původní funkce zámeckých pokojů.“ (s. 82) Nezvýrazňuje při tom otázku, co je vlastně ona „původní funkce“ pokojů – zda jejich role jako kulisy pro komentované prohlídky, anebo jejich role jako obytných místností...

Jako diskutabilní vnímám i následující souvětí ze závěru, které se dotýká restitucí rodu Colloredo-Mansfeld. Autor tvrdí: „*Paradoxem je, že zatímco v 50. a 60. letech bylo Opočno vesměs uchráněno rozvozem původního vybavení, je v současnosti, na rozdíl od zbylých památek, místem, odkud se na základě jednotlivých soudních rozhodnutí uskutečňuje postupné odvážení kmenového mobiliáře. Dochází tak k přetrhávání historického kontextu mezi objektem a jeho sbírkami, ale i k ničení evropsky významných kolekcí, například opočenské obrazárny. I dnes tak můžeme být svědky ničení hodnotné památky.*“ (s. 81) Navzdory složitosti restituční kauzy bych osobně vnímal jako mnohem vyšší hodnotu to, že žijeme v právním státě (na rozdíl od 50. let) než to, zda na nějakém zámku zůstane neporušený mobiliář. Znovu to vrací otázku, nakolik vnímat české paradigma zámeckých instalací jako jediný možný úběžník památkářské práce.

Jako poslední příklad toho, že textu by slušelo reflektovanější nakládání s hodnotovými východisky instalační praxe, cituji tuto autorovu tezi: „*Na základě těchto poznatků je třeba si uvědomit, že ke každé památce je nutné přistupovat odlišně a s citem, aby v péči o ně opět nedošlo k nevhodnému zásahu do jejich přirozeného vývoje.*“ (s. 82, podtrhl JJ). Co přesně má ovšem autor na mysli oním „přirozeným vývojem“? Existuje v historii – a nadto v historii budovy – něco jako přirozený vývoj? Kdo jej definuje?

Tyto polemické podněty rozepisují hlavně z toho důvodu, že skýtají diskusní potenciál pro debatu během obhajoby. Pokud autor svoje teze více rozvede a podpoří argumenty, bude to k prospěchu věci.

V závěru ještě jednou opakuji, že diplomová práce je poctivým výsledkem archivního výzkumu, přináší celou řadu faktografických poznatků a v tomto ohledu je velmi cenná. V rovině interpretace a zobecnění nicméně pokulhává. Každopádně však zcela splňuje všechny nároky kladené na kvalifikační práci, a proto ji rád **doporučuji k obhajobě**.

V Praze dne 6. 8. 2023.

Podpis oponenta